

כמוהו, ולכן בשעה שחוזרת, צריכה לקבל חבירות.

תנו רבנן: וכולן, שקבלו עליהם דברי לא-א חבירות, וקלקלו מעשיהם — **אין מקבלין אותן עולמית.** דכיון שחזרו לסודם ולא עמדו בה שוב אין מקבלין אותם, **דברי רבי מאיר.**

רבי יהודה אומר: אם חזרו במטמוניות שבגלוי היו מעשיהם כשל חבירים, ובצנעא חזרו בהם ולא נהגו כחבירים — **אין מקבלין אותם.** כיון שהם גונבים דעת הבריות ומראים עצמם כחבירים אף שאינם כאלו. אבל אם חזרו **בפרהסיא**, שאף בפרהסיא לא נהגו כחבירים — **מקבלין אותם,** דתלינן דכשם שקלקלו לגמרי, כך חזרתם עתה תהיה חזרה גמורה.

איכא דאמרי: אם עשו דבריהם במטמוניות, שלא חללו שם שמים בפרהסיא, **מקבלין אותם.** אבל אם עשו בפרהסיא **אין מקבלין אותם.**

רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אומרים: **בין כך, ובין כך, בין בצנעא ובין בפרהסיא, מקבלין אותם.** משום שנאמר: **"שובו בנים שובבים"**.

אמר רבי יצחק איש כפר עכו, אמר רבי יוחנן: הלכה כאותו הזוג. **רבי שמעון, ורבי יהושע.**

תנו רבנן: בראשונה היו אומרים: מי שהיה חבר, ונעשה גבאי — ממונה מהמלך לגבות מס, דוחין אותו מחבירתו.

ואף אם פירש מגבאותו **אין מקבלין אותו.**

חבר שמת, אשתו ובניו ובני ביתו הרי הן בחזקתן — שהם חבירים **עד שיחשדו, שאינם זהירים בטהרה.**

וכן הצר שמוכרין בה תבלת לציצית והיו מוחזקין בכשרות, שלוקחין ממנה סתם ואין צריך בדיקה, הרי היא בחזקתה עד שתפסל, עד שתחשד שמכרו בה "קלא אילן", שהוא צבע הדומה לתכלת, ואין יוצאים בו ידי חובת תכלת.

תנו רבנן: אשת עם הארץ, שנשאת לחבר. וכן בתו של עם הארץ שנשאת לחבר. וכן עבדו של עם הארץ, שנמכר לחבר — כולן צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה לפני שלשה, לפני שנחזיקם בחבירות.

ואף שאמרו בניו ובני ביתו של חבר אין צריכין לקבל, הכא שהם לא היו אצלו בשעה שקבל, צריכים לקבל.

אבל, אשת חבר, שנשאת לעם הארץ. וכן בתו של חבר שנשאת לעם הארץ. וכן עבדו של חבר, שנמכר לעם הארץ — אם חזרו אל תחת יד חבר, אין צריכין לקבל דברי חבירות בתחילה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף הן צריכין לקבל עליהן דברי חבירות בתחלה, ולא סומכים על מה שהיתה נשואה לחבר.

שהיה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קומעת — קושרת לו תפילין על ידו. ואחר כך נשאת לעם הארץ, והיתה קושרת לו קשרי מוכם על ידו, חותמות שיש למוכסים להכיר מי נתן כבר מכס.

וחזינן דעל ידי שנשאת לעם הארץ נעשתה

חזרו לומר: פירש — הרי הוא ככל אדם. וצריך לקבל חברות כבתחילה⁽³¹⁾.

רב הונא בר חייא איצטריכא ליה שעתה. שהיו חכמי ישראל צריכים לשאול ממנו הלכות.

הוה עייל גביה, רבה ורב יוסף, וארבע מאה זוגא דרבנן.

שמע רב הונא דאתו רבנן, קטיר להו ארבע מאה תבטיקי. קשר והכין להם ארבע מאות כסאות.

לסוף שמעו רבנן, דנעשה רב הונא גבאי.

שלחו ליה: זיל לחשיבותיה, זיל לקדמותיה. לך למקום שבחרת כבר מקודם, שהוא חשוב, אבל אנו לא נלך אליך.

שלח להו רב הונא: הדרי בי, מגבאות.

רב יוסף, לא אזל לגביה. אף שכבר פרש.

רבה אזל, הלך אצלו.

רב יוסף אמר: מה הטעם שאיני הולך? תנינא: פירש מגבאותו, אין מקבלין אותו.

רבה אמר: תנינא: חזרו לומר: פירש הרי הוא ככל אדם.

תנו רבנן: כל הבכורות אדם רואה, ובודק אם יש בהם מום, חוץ משל עצמו. שאינו יכול לבדוק את שלו⁽³²⁾.

ורואה את קדשיו, אם יש לו קרבן שלמים בביתו, בודקו אם יש בו מום מום קבוע, ויפדה.

ואת מעשרותיו. וכמו כן בודק את המעשר בהמה אם יש בהם מום.

ונשאל על טהרותיו. אם הוא בקי בהלכות טהרה, יכול הוא לדון ולפסוק בעצמו על שאלותיו, ולא צריך ללכת לחכם אחר לשואלו.

31. רמב"ם.

32. חוץ מבכורות עצמו, שאינו יכול להתיר את הבכור של עצמו, משום שחושדים בו שהוא יתיר את הבהמה שלא כדין.

לפי דעת הר"ש במסכת נגעים [ב ה], הטעם שאינו מורה לעצמו, הוא משום שחושדים בו שיתיר שלא כדין, בין בנגעים, בין בנדירים לפי רבי יהודה, ובין בבכור. והקשה הר"ש, מדוע בכל הוראות של איסור והיתר החכם יכול להורות לעצמו, ולא חושדים בו שיתיר שלא כדין? ותירץ, שבמשנה מדובר באופן שיש חזקת איסור, והוא בא להתיר נגד החזקה, ובאופן הזה גם בכל הוראות של איסור והיתר אינו נאמן לפסוק לעצמו, משום שחכמים החמירו לחשוך

בו, ורק כשאינו מורה נגד החזקה, או שהוא בא להחמיר על עצמו, הוא נאמן לפסוק לעצמו.

אך הרא"ש כתב לבאר את התוספתא, שאדם נאמן לראות את הנגע לעצמו, ורק לאמירה אינו יכול לומר לעצמו, משום שנאמר "והובא אל הכהן", ומבואר שלא חושדים בו שיתיר שלא כדין, ומשמע שאף נגד חזקה נאמן, ואם כן, צריך ליישב מדוע לגבי בכור חושדים בו יותר משאר דיני איסור והיתר?

ותירץ התפארת ישראל, שבככור יש טירחה מרובה לשמור עליו בקדושה, ולכן יש יותר חשד שיתיר שלא כדין. והחזון איש [ד יא] תירץ, שכל דבר שמפורסם לרבים, החמירו שלא יתיר לעצמו, ובכור זה דבר מפורסם לרבים. הקשה המשנה אחרונה, איך נאמן החכם

אמר מר: כל הבכורות אדם רואה חוץ משל עצמו.

והוינן בה: במאי עסקינן?

אילימא בחר, שהוא לבדו בודקו.

מי מהימן להתיר בכור. הא קיימא לן נשחט על פי שלשה.

אלא איירי בתלתא, ובעל הבכור הוא אחד מהם. ועלה קא אמרינן שאינו רואה בכורות עצמו אפילו אם יצטרף עם אחרים.

ומקשינן: ומי חשידי האחרים שמצטרפים שיתירו בשבילו שלא כדין!?

והתנן: דיין, אשר יבמה מיאנה לפניו ביבם שלה, או שחלצה בפניו — ישאנה! שמותר לו לדיין שהחליצה היתה בפניו לישא את אותה אשה.

והטעם: מפני שהוא בית דין. שאותו הדיין לא היה יחיד אלא בצירוף אחרים. ואחרים לא חשידי.

ומתריצין: לעולם, לא איירי בשלשה אלא בחד. שרק הוא לבדו יראה את הבכור.

וכדאמר רב חסדא, אמר רבי יוחנן לגבי התרת נדרים, דמספיק שיתירו את הנדר ביחיד מומחה. הכא נמי, בראיית הבכור, סגי שייבדק ביחיד מומחה.

וזהו פירושה של המשנה "כל הבכורות אדם רואה חוץ משל עצמו" ביחיד מומחה שיכול לבקר את הבכור ביחיד. אך לעצמו אינו רואה.

ומה ששינו: ורואה את קדשיו. ומדוע אינו נחשד על של עצמו?

ומבארינן: כיון דאי בעי להוציאם לחולין — מיתשיל עליהו. שהרי יכול הוא להוציאן לחולין על ידי שישאל אצל חכם על הקדישו ולומר בטעות הקדשתיו. וכיון שיכול לעשות באופן המותר, לא חשדינן ליה באיסור.

והא דתני: ומעשרותיו. שיכול לראותם אם הם תמימים. מאי טעמא נאמן לעצמו?

ומבארינן: גם מעשר בהמותיו יכול הוא להוציאן לחולין באופן המותר.

דאי בעי, שדי ביה מומא בכוליה עדריה. דכל זמן שלא העבירם תחת שבטו אינם

שאלה, יש ריעותא לחזקה, משום שהיה כאן מקרה שגורם לנו להסתפק, ולכן הוא נאמן לפסוק את הדין, שאינו מורה נגד חזקה.

ב. החכם אינו מדבר על המקרה כלל, אלא הוא מורה דין באופן כללי, שבנידון זה וזה הדין הוא כך, והדין אינו נגד חזקה, ומה שיוצא מזה שנצטרך לשנות את מה שהוחזק לנו, זה לא סיבה שלא להאמין לחכם, כיון שהוא לא מדבר על המקרה, אלא על הדין.

ג. הוראת דין נחשבת כדבר שברשותו, ובדבר שברשותו, הרי הוא נאמן גם נגד חזקה.

להתיר את הבכור לאחרים, הרי אין עד אחד נאמן באיסורים נגד חזקה, משום שחוששים שהוא משקר, וגם כאן החכם מעיד שיש בכור מום קבוע, ועל ידי זה הוא מתיר אותו נגד חזקת איסור, ומדוע לא נחשוש שהוא משקר?

ותירץ החזון איש [ד ט], שחכם המורה את הדין, אין זה נחשב נגד חזקה מכמה טעמים:

א. דוקא כאשר העד בא לחדש מקרה, זה נחשב נגד חזקה, משום שלפני שהעד בא לפנינו, לא היה ספק כלל, ועכשיו הוא בא לחדש דבר, ולכן אינו נאמן. אך האדם שבא לחכם עם

ומה ששנינו: ונשאל על טהרותיו, שאינו חשוד לטהר את הטמא. מבארינן: דהא הוא ליה בימי טומאתו. שאינו צריך לחוס על הפסד ממנו כיון שיכול לאוכלם בימי טומאתו⁽³³⁾.

קדושים, ויכול לעשות את כל עדרו בעלי מומין ואחר כך לעשרם. ומעשר בהמה חל על בעל מום שנאמר: "לא יבקר בין טוב לרע". ומכיון שיכול לעשות באופן המותר, לא חשדינן ליה באיסור.

הדרן עלך עד כמה ישראל חייבין

33. ועי' תוד"ה דהא, בדין תרומה טמאה דליכא האי טעמא].

פרק כל פסולי המוקדשין

מתניתין: א-א

ושוקלין מנה של חולין, כנגד מנה בככור. שאף על פי שאסור לשקול את בשר הבכור בליטרא מכל מקום מותר לקחת חתיכת בשר של חולין שיודע כמה משקלה, ולשקול בשר בכור כנגדה⁽¹⁾.

גמרא:

שינונו במשנה: כל פסולי המוקדשין הנאתן להקדש.

והוינו בה: אימת קמיירי?

אילימא לאחר פדיונו. וכי הנאתן להקדש? והרי הנאתן דבעלים הוא! לאותו שפדה את הקרבן מיד הקדש שהבהמה היא שלו והוא מרויח ממכירתה ביוקר.

אלא, במתניתין איירי לפני פדיונו שדמי המכירה הם להקדש.

אך אכתי תקשי אהא דקתני "נשחטין באיטליז" ואם בשעת שחיטה עדיין לא נפדו הרי שוב לא יוכל למוכרו ולפדותו, דהא הא בעי "העמדה והערבה"! דבהמת הקדש אינה נפדית אלא מחיים, דכתיב "והעמיד את הבהמה לפני הכהן והערין אותה הכהן", אבל לאחר מיתה אינם נפדים. ומה התועלת שישחטו באיטליז מאחר שישארו בקדושתם?

הניחא למאן דאמר קדשי מזבה, שהוקדשו

כל פסולי המוקדשין, כל הקרבנות שנפל בהם מום, שדינם ליפדות ולצאת לחולין ומדמי הפדיה קונים קרבן אחר תמורתם, כיון שהנאתן, הנאת מכירתן, היא להקדש, שככל שימכרו יותר ביוקר הריוח יהיה להקדש —

לכן הם נמכרין באיטליז, בשוק ולא בבית, כי בשוק מחירם יקר.

וכמו כן, נשחטין באיטליז ונשקלין בליטרא, נמכרין במשקל ולא באומד, כדי שההקדש לא יפסיד, ואין חוששין לביזוי קדשים בכך שהן נמכרין כדרך בשר חולין.

דינים אלו אמורים בכל הקרבנות חוץ מן הבכור והמעשר, שנפל בהם מום, שהנאתן לבעלים. שהבכור והמעשר שנפל בהם מום אינם נפדים אלא הם של הבעלים, הבכור שייך לכהן והמעשר לישראל שעישרו, והריוח ממכירתם ביוקר הוא של הבעלים. ומשום כך, הם אינם נמכרים באיטליז ועל ידי משקל, אלא בבית ובאומד. ואף על פי שעל ידי כן הבעלים מפסידים, לפי שאין מזלזלים בקדשים למכרם באיטליז ובמשקל משום הנאת הדיוט.

מה שאין כן, פסולי המוקדשין, שהנאתן להקדש, ולכך הם נמכרים באיטליז, ובליטרא.

1. ובמעשר גם זה אסור, עיין רע"ב והפא"י, ובכ" הגרי"ז כתב שאף במעשר מותר.